

محراب

اقتصادی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعہ در
شیمدیلک اون بش کوندہ نشر اولونور

مذہبات : عربیہ فتنہ اولارہ می دینی انک

- « اسلام ، ئەدوار مونتہ » م . شکیب
« عبدالحق حامد بکک غیر منتشر مکتوبلری » ضیل مالہ
« اورتا آسیادہ تورکمن » علمی ضیا
« شیخ سہروردی وسیمیا کرک » یوسف ضیا
« اسپور » زہت
« نورہ قوبلی محمود حامد اقدی » حسین شعی

مرآب : قدرہ حسین — نوی مکتوبلرندن آکھنلر وینہ نلر : محمد صدق — صاحب چارک :
ملیحه نوری — برہ دائر : شرف کاظم — امامت آکھسہ : فیض ہندی — نورقا آنہ :
احمد فرید — قیس تورکوسی : زکی فائق —

تبدله دوچار نه ده بر قضايه كړفتار اولور. هر تهلكه دن مصوندر و خلعند نبرو، بتون مغنايله هردم تازه در. سوز، عدمه ميدان او قور.

احتمالدر كه زمانه بر كون اهرامك اوسستنده بر طاش بيله قالمز. او قوجه انار غرور بوسبتون منهدم اولور، لنگن اهرام ينه انهداميله جهانده موجود اولور، چونكه اوسوزك يكانه تلفظنده، بلكه اصلندن دها معظم بر اهرام كوزلر او كنده تجسم ايدر.

شرابلك هيچ آچه ميه جني بر ياره يي سوز صدريله هان آچار، اك قاتل جبخانه دن دها بدتر در. بعضاً وجوده كتيبرديكي بر خسراني ثروت عالم تلافی ايله من. عيني زمانده هر هملرك اك شفاليسي اولديني كي آهنگلرك ده اك مست آوريدر. تكميل بشرتاك اعلان عشقني جامع اولان « سني سوييوزم » كلمه لري، سنه لرك مرورينه رغماً عيني سحري احتوا ايدرك مؤبداً جانلي قالمش بر ورد زبان ازلد.

فهرست مصنف

فلسفی

شیخ سهروردی وسیمیا کرلک

— چکن نسخه دن مابعد —

شیخ شهاب الدین سهروردین روایت ایدیلن سیمیا به متعلق وقعه لرك اك غریبی « طبقات الاطبا » یی تلخیص ایدن اربیللی طیب نقل ایتمه کده در. [۱] بو ذات، طیب حسن بن احمد بن ظفرک روایتی سند کوستره لرك شهاب الدینه عطف ایدیلن خوارق دن بری اولقی اوزره شو حیرتبخش محاوره یی ذکر ایدیور:

ملك ظاهر — « شیخه خطاباً » علم سیمیا حقنده کی فضیلتکیزله بنی نشئه یاب ایتمه کزی ارزو ایدرم.

شیخ سهروردی — بو علم خیال وشعبه در، فائده سز برشیدر بو صورتله شیخ اعتذار

[۱] اربیللی طیب، شامده دو قورتور اقله معروف وفلسفه به هوسکار « الطیب الفاضل حسن اربیللی » نامنده کی ذاتدر. (۷۸۰۰) سنه سنده ابن ابی اصبه نك « عیون الانبا فی طبقات الاطبا » نامنده کی تاریخ فلسفه سنی اختصار ایتیش و اثرینه بعض خصوصی فکرلر علاوه ایتشدر. بوراده نقل ایتدیکن محاوره وبونی متعاقب یا زاجفمن برایکی فکر بو قیل علاوه لردندر. بونلر احتمال او عصرده شامده آغزلرده دولاشان وقعه لردن عبارتدر چونكه « طیب حسن بن زفر » سندی اصول دائره سنده تسلسل ایتمه مشدر. بواثر فاتح کتبخانه سنده مؤلفك خط دستيله « ۴۴۸۴ » نومروده مقیددر.

ایتمک ایسته‌دی ایسه‌ده ملک ظاهرک اصراری اوزرینه — شو حالده بر ساعت قدر او یوب
استراحت بیوریکز، بنده سزی ایجه اکاند بر مک ایچون شیئی دوشونه‌یم دیندی. بونک
اوزرینه ملک ظاهر دوشکه اوزاندی و او یومغه باشلادی.

نام او یقویه دالیدی صیراده مدھش بر کورولتو ایشیده‌رک کمال اضطراب ایله اویاندی.
برده نه‌باقسین بتون انسانلر قلعه‌یه دوغرو قوشوشیورلر. هر کسده بر تلاش و بر اندیشه
وار. ملک ظاهر شو قوشوب کیدن انسانلره صوردی؛ نه خبروار! و — کوردلر
تورکمنلر خوارزمیلر و تورکک‌لر، صایسز خلق، شهری صاردیله! — جوابی
آلدی، در حال حیرت و تلاش ایچنده قلعه‌یه چیقدی! و فجیع بر منظره قارشوسنده قالدی:
هر طرف عسکرلرله دولو ایدی، بونلری دفع ایتمک ایچون قدرت مفقود، عسکرده موجود
دکل، حاضرلق یوق، خلق اطرافدن شهره آلتجا ایدیور بوتون بونلردن متحیر قالان
ملک ظاهر، عجبا بونلر حقیقت‌میدر یوقسه شیخک یادیغی برشی اولماسین دوشونجه‌سینه
شیخک یانه کیدر و صورار:

— بونلردن خبریکز واری؟

— خایر، هیچ برندن خبرم یوق. دشمنلردن هیچ برینک سکا قارشی بر قصدی

اولدیغی ده بیلمیورم.

— هله بر قلعه‌یه چیق‌ده اهلینک حرکتی، بزی احاطه‌ایدن دشمنک عسکرینی کور!

شیخ قلعه‌یه چیقار، فلاکتک شمولی، شهرک هر طرفدن انسانلرله محاط اولدیغی،
عسکرک اطرافی صاردیغی منجینقلر قورازق شهره آتش و طاش آندیغی کورور و ملک
ظاهر ایله آرازلنده شو محاوره جریان ایدر.

ملک ظاهر — هلاک و زوال ملک مقرردر.

شیخ — قورقه هر نه قدر دشمن قوی ایسه‌ده عنایت حق ایله بن اونلری دفع ایدرم.
طیب حسن دیورکه ملک ظاهر آرقاسنه باقدینی زمان شهرک و قلعه‌نک شمال طرفدن
بیوک برسیل، مدھش صو دالغله‌لری کلدیکنی حیرتله کوردی، قوتلی شمشکلر چاقیور
ییلدیملر یاغیوردی سمایی مظلم و قورقونج بولوطلر صارمشدی، اولوق حالده شدتلی
یاغورلر دوکولیوردی. یاغان یاغورلردن حصوله کلن سیلاب، عظیم بر خلق کتله‌سنی
غرق ایدیور و محاصره اوردوسی نحو اولیوردی. قاچانلر و جانلرینی قورتارمق ایچون
ماللرینی ترک ایدوب اوغراشانلر، آلم و فقط ملک ظاهر ایچون سه‌وینج ایله دولور منظره
تشکیل ایدیوردی. لکن بوسه‌وینج چوق سورمدی یکی بر قورقو باش کوستردی و شهری

تهدید ایتمه باشلادی : کیتدکجه آرتان سیلاب اطرافنی و اطرافده کی شهرلری استیلا ایتدیکی
کی حلب قلعه سنی ده باصمغه باشلادی صو ، سور بونجه یو کسلمش و حلب صوایله دولمشدی .
شهر اهالیسی غرق اولیور و سلطانک سرانی ده فجیع بر عاقبت قارشوشنده ایدی . اولاد
واموال تهلهکده و ملک ظاهر هیجان ایچنده :

— آمان یاشیخ هلاک اولیوروز ، دشمندن خلاصک فائده سی قالمادی .

— حرم دائره سینه کیریکنز ! اورایه صو کیرمز .

ملک ظاهر حرم دائره سینه کیرمک ایچون سرعتله قوشدی فقط قارشوشنه اوکوزدن
داها بیوک برجته مالک ، کوزلری یالازه کی پاریلدایان بر آرسلان دیکلیدی . قادینلره
جازیهلر ، چوجقار پارچالامش ایدی یرینک باشی شوزاده دیکرینک قولی و راده کیمینک
باجانی ، کیمینک قابورغلری برر کنارده ... کوریدیوردی . بو منظره قارشوشنده ملک
ظاهر بستیون طاقتسز قالارق قاچمغه و آرسلانک تعقیباتندن تخلیص کریبان ایچون شیخه
دوغری قوشمغه شتاب ایتدی . شیخ نمازده ایدی .

ملک ظاهر شیخک یاننه واصل اولنجه اطرافنه باقیندی نه صودن نشان وار نه قلعه ده
تلاشدن اثر ! هرکس امن و سلامته ، نه دشمن وار ، نه غرق اولان ... بوچکن حالله
بکزر برشی ده یوق ! ملک ظاهرک حیرتی برقات داها آرتیور و شیخ نمازدن فارغ اولنجه
آرالرنده شو محاوره جریان ایدیور :

— حرم ، چوجوقلرم و اموال شو آرسلان یوزندن محو اولدی .

— بوسرای ایچنده آرسلان سنسک ، سندن باشقه آرسلان یوقدر .

— ناصل یوق چوجوقلریمک و حرممک باشلری ، باجانلری شویله پارچه پارچه برر

طرفه آتیلیمش کوردم .

— بن برشی . کورمیورم .

— قالی برابر کیده لم . سکا آرسلانی و یاندینی ایشلری کوستردیم .

— خار برکره داها سز تفتیش ایدیکنز . اگر اوپله برشی وارسه مراق ایتمه ییکنر

بن هپسینی دفع ایدرم .

بونک اوزرینه ملک ظاهر حرمه کیدر ، بوسفر آرسلانی و اولکی شیلری کورمیدیکی
کی اولاد و عیالک امن و سلامته اولدیغنی کورور و شیخک یاننه غودت ایدر و آرالرنده
شو مکملک جریان ایدر .

— آرتق بویله برأ کلنجه نك بویله
برذوقك بردها تکرار ایدیله مسنی آرزو
ایدرم .

— بن ده بو علمك احوالندن برشینك
صورولما مسنی رجا ایدرم زیرا بو علم هپ
خیالات و او هامدر . عین زمانده یامه سی
کناهدر .

بووقه اطرافه یاییلیر و ملک ظاهرک
پدری سلطان صلاح الدین ایوبی نك قولاغنه
واصل اولور، صلاح الدین، اوغلنك شیخ
شهاب الدیندن بوکی شیلر او کره نوب ده،
« مصر » ی افساد و سلطتی الندن اخذ

قیسه نورکوسی

(شرف کاظم)

آرتیق قوری یارافلرک اوستنده نم وار؛
قلبزده سهوگی ده گل ، یالکز ألم وار ..
بو هیچقیران سسلر نهدر ، زده ماتم وار ؟
قلبزده سهوگی سوندی یالکز ألم وار .

* *

گونلر وارکه گورونمور آشنا یوزی ،
برسیسز ئوزونتیله گچیردک گوزی ،
بزر می ز بوبلده نك بختسز اوکسوزی ؟
قلبزده سهوگی سوندی ؛ یالکز ألم وار .

زکی فائمه

ایتمه سی احتماللریله مضطرب اولمغه باشلار، کیزلیجه حلب فقها سینه خبر کونده ریر و بونک
نتیجه سی اولارق معهود مضبطه ایله شیخ تکفیر و نهایت اعدام ایدیلیر . [۲]

اربیللی طیب بو اوزون واقعه دن ماعدا اثرنده شیخ سهروردی فرات نهرینی کچوب ده
شامه یوللان دینی زمان « بن بو طوپراقده مقتول اولاجم » دیمش اولدیفنی و حلیده جریان
ایدن وقعه اوزرینه ترتیب ایدیان مضبطه نك صلاح الدینه شامده بولندینی زمان واصل
اولدیفنی علاه ایدیور، و دیگر آئارده کورم دیکم شو سوزلری ده علاوه ایدیور: ملک ظاهر
شهاب الدینک محبوس اولدیفنی ره اخناق مأمورلرینی کوندردیکی حبس خانه ده اوتوز قدر
آدم هپسی تلبسده، شکل و صورتده شهاب الدین کی اولدقلری حالده کورونمش و شهاب الدینی
تبعین ایتمک ممکن اولامامش! نهایت اوراده ترک ایدیلهرک آچلق و صوسزلقدن وفات ایتمش .

یوسف ضیا

[۲] سب قتل اولق اوزره کوستریلن بووقه محتاج تدقیقدر شیخک سبب قتلی مستقل بر
مسئله در بونک سیاسی و یا دینی اولدیفنی خصوصلرینی تعین ایتک ایچون آروجه چالیشاجنز بوراده
یازدیغمز، اربیللی طیبک فکریدر و عیناً ترجمه در بونی تعقیب ایدن وقعه دهده اخناق مأمورلرندن بحث
ایدله سی محتاج تدقیقدر .